



Forum Standaardisatie

## Expertadvies SEPA-standaarden

Datum 14 februari 2011  
Versie 1.0

## Colofon

|              |  |
|--------------|--|
| Projectnaam  | Expertadvies SEPA-standaarden  |
| Versienummer | 1.0 Definitief   |
| Locatie      |  |
| Organisatie  | Forum Standaardisatie<br>Postbus 84011<br>2508 AA Den Haag<br>forumstandaardisatie@logius.nl |
| Auteurs      | dr. ir. W.P.M. Janssen<br>ir. L.M. Punter  |

## Inhoud

|  |           |
|--|-----------|
| <b>Colofon .....</b>                                   | <b>2</b>  |
| <b>Inhoud .....</b>                                    | <b>3</b>  |
| <b>Managementsamenvatting .....</b>                    | <b>4</b>  |
| <b>1 Doelstelling expertadvies.....</b>                | <b>6</b>  |
| 1.1 Achtergrond .....                                  | 6         |
| 1.2 Proces .....                                       | 6         |
| 1.3 Vervolg .....                                      | 7         |
| 1.4 Samenstelling expertgroep .....                    | 7         |
| 1.5 Toelichting SEPA-standaarden.....                  | 8         |
| 1.5.1 Het concept SEPA .....                           | 8         |
| 1.5.2 De SEPA-standaarden .....                        | 9         |
| 1.6 Relatie met andere open/gangbare standaarden ..... | 10        |
| 1.7 Leeswijzer .....                                   | 11        |
| <b>2 Toepassings- en werkingsgebied.....</b>           | <b>12</b> |
| 2.1 Functioneel toepassingsgebied .....                | 12        |
| 2.2 Organisatorisch werkingsgebied .....               | 12        |
| <b>3 Toetsing van standaard aan criteria .....</b>     | <b>13</b> |
| 3.1 Openheid .....                                     | 13        |
| 3.1.1 Goedkeuring en handhaving.....                   | 13        |
| 3.1.2 Beschikbaarheid .....                            | 14        |
| 3.1.3 Intellectueel eigendom .....                     | 15        |
| 3.1.4 Hergebruik .....                                 | 15        |
| 3.2 Bruikbaarheid .....                                | 15        |
| 3.2.1 Volwassenheid .....                              | 15        |
| 3.2.2 Functionaliteit .....                            | 18        |
| 3.2.3 Standaarden .....                                | 18        |
| 3.3 Potentieel.....                                    | 18        |
| 3.3.1 Leveranciersafhankelijkheid.....                 | 18        |
| 3.3.2 Interoperabiliteit .....                         | 19        |
| 3.4 Impact.....  | 20        |
| 3.4.1 Bedrijfsvoering .....                            | 20        |
| 3.4.2 Informatievoorziening .....                      | 20        |
| 3.4.3 Technologische risico's .....                    | 21        |
| 3.4.4 Beveiliging en privacy .....                     | 21        |
| 3.4.5 Migratie.....                                    | 22        |
| <b>4 Advies aan Forum en College .....</b>             | <b>23</b> |
| 4.1 Samenvatting van de toetsingscriteria .....        | 23        |
| 4.2 Advies aan Forum en College .....                  | 24        |

## Managementsamenvatting

Dit rapport bevat het advies van de expertgroep SEPA-standaarden aan het Forum Standaardisatie en het College Standaardisatie over het opnemen van de standaard 'SEPA Direct Debit Scheme Rulebook 4.1' (SDD) en 'SEPA Credit Transfer Scheme Rulebook 4.1' (SCT) op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit' met als functioneel toepassingsgebied *Toepassingen betrokken bij giraal betalingsverkeer in Euro binnen de SEPA landen*<sup>1</sup> (inclusief binnenlands betalingsverkeer).

De SEPA-standaarden beschrijven de eisen aan en semantiek van de gegevensuitwisseling tussen overheden/bedrijven en banken m.b.t. overboekingen (SCT) en incasso's (SDD). Banken gebruiken deze standaarden in toenemende mate als basis voor hun betaalsystemen. Thans worden hier nog veel verschillende standaarden voor gebruikt die bank- en landspecifiek zijn. De SEPA-standaarden bieden een uniforme basis voor banken in heel Europa voor betalingen en incasso's in euro's.

De Europese Commissie bereidt op dit moment wetgeving voor die de introductie behelst van een geïntegreerde markt voor betaaldiensten (SEPA; Single Euro Payments Area). De SEPA-standaarden maken geen deel uit van deze wetgeving. Wel lijkt het gebruik van de SEPA-standaarden een de facto consequentie te worden van deze wetgeving. De thans voorliggende conceptwetgeving gaat uit van beëindiging van land specifieke girale overboekings- en incassoproducten in 2013/2014.

De implementatie van de standaarden heeft verstrekkende consequenties voor ICT-systemen en bedrijfsprocessen. Door via het inkoopmechanisme van 'pas toe of leg uit' te bevorderen dat ICT-systemen bij vervanging of aanpassing de standaarden gaan ondersteunen, wordt de grootschalige overstap naar SEPA vereenvoudigd, doordat meer systemen geschikt zijn voor de bijbehorende SEPA-standaarden. De expertgroep adviseert daarom beide SEPA-standaarden op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit'.

De standaarden voldoen naar mening van de expertgroep in voldoende mate aan de criteria openheid, bruikbaarheid, potentieel en impact.

Bij de beoordeling heeft de expertgroep veel aandacht geschonken aan de risico's die de implementatie van SEPA met zich meebrengt en het feit dat dit veel vergt van organisaties versus de doelstelling van de "pas toe of leg uit-lijst" (stimulering van het gebruik van bepaalde standaarden vanuit de overheid).

---

<sup>1</sup> Zie: <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/documents/EPC409-09%20SEPA%20Countries%20v1.8.pdf>

Dit heeft dan ook geleid tot een drietal aanvullende aanbevelingen die de adoptie kunnen bevorderen:

- De betrokkenheid van Nederland bij de ontwikkeling van de SEPA-standaarden zou moeten worden vergroot. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie een initiërende rol te vervullen bij het vergroten van de betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse overheid, anders dan via de banken, bij de ontwikkeling van de SEPA-standaard op Europees niveau, bijvoorbeeld middels een afvaardiging van de Nederlandse overheid in het Stakeholder Forum en het voordragen van een Nederlands onafhankelijk lid in het Scheme Management Committee.
- Banken zouden het makkelijker en eenduidiger moeten maken om te testen of een implementatie voldoet aan hun (bankspecifieke) implementatie van de SEPA-standaarden en moeten daartoe stappen zetten om dit te ondersteunen, met name daar waar het het XML-koppelvlak met de banken betreft. Het Forum Standaardisatie moet de Nederlandse Vereniging van Banken hiertoe oproepen.
- Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd de Afstemgroep SEPA Nederland op te roepen meer aandacht te hebben voor de operationele aspecten van de migratie naar de standaard en het delen van 'best practices'. De afstemming tussen de benodigde acties en investeringen zou daarmee moeten verbeteren.

# 1 Doelstelling expertadvies

## 1.1 Achtergrond

De staatssecretaris van Economische Zaken heeft op maandag 17 september 2007 het actieplan open standaarden en open source software aan de Tweede Kamer gestuurd<sup>2</sup>. Het doel van het actieplan is om de informatievoorziening toegankelijker te maken, onafhankelijkheid van ICT-leveranciers te creëren en de weg vrij te maken voor innovatie.

Een onderdeel van het actieplan is het opstellen van een lijst met standaarden, die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (comply-or-explain). Het College Standaardisatie spreekt zich uit over de standaarden die op de lijst zullen worden opgenomen, o.a. op basis van een expertbeoordeling van de standaard.

Een vijftiental experts is verzameld in een expertgroep, die de standaard heeft beoordeeld aan de hand van een aantal criteria. Deze criteria - en de uitwerking ervan in de vorm van concrete vragen - worden in het hier voorliggende expertadvies genoemd en behandeld. De criteria en procedure zijn overgenomen uit het rapport "Open standaarden: het proces om te komen tot een lijst met open standaarden", geaccordeerd door het College Standaardisatie en te vinden op de website van het Forum Standaardisatie<sup>3</sup>.

De SEPA-standaarden SCT en SDD zijn aangemeld voor opname op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit' door de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). De opdracht aan de expertgroep was om een advies op te stellen over het wel of niet opnemen van de SEPA-standaarden op de lijst met open standaarden, al dan niet onder bepaalde voorwaarden.

## 1.2 Proces

Voor het opstellen van dit advies is de volgende procedure doorlopen:

- De expertgroep is begonnen met het individueel scoren van de SEPA-standaarden op basis van een vragenlijst. Deze vragenlijst bevat de criteria zoals beschreven in het hierboven genoemde rapport. Op basis van de verkregen antwoorden hebben voorzitter en begeleider van de expertgroep de verschillende knelpunten geïdentificeerd.
- Vervolgens is de expertgroep op 3 februari 2011 bijeengekomen om de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde knelpunten in het bijzonder te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst zijn ook het toepassings- en werkingsgebied vastgesteld.

---

<sup>2</sup> Actieplan Nederland Open in Verbinding, 's-Gravenhage: Ministerie van Economische Zaken, 2007.  
<sup>3</sup> P.H. Minnecré and L. Korsten, Open Standaarden, Het proces om te komen tot een lijst met open standaarden, Verdonck, Klooster & Associates B.V., 2008. Zie: [www.open-standaarden.nl](http://www.open-standaarden.nl)

De uitkomsten van de expertgroep zijn door de voorzitter en begeleider verwerkt in dit advies rapport. Een eerste conceptversie is aan de leden van de expertgroep gestuurd met verzoek om reactie. Na verwerking van de reacties is het rapport afgerond en ingediend voor de publieke consultatieronde.

### **1.3 Vervolg**

Dit expertadvies zal ten behoeve van een publieke consultatie openbaar worden gemaakt door het Bureau Forum Standaardisatie. Alle belanghebbenden kunnen gedurende de consultatieperiode op dit expertadvies hun reactie geven. Het Bureau Forum Standaardisatie legt vervolgens de reacties voor aan de voorzitter en indien nodig aan de expertgroep.

Het Forum Standaardisatie zal op basis van het expertadvies en relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het College Standaardisatie opstellen. Het College Standaardisatie bepaalt uiteindelijk op basis van het advies van het Forum of de standaard op de lijst met gangbare open standaarden of de 'pas toe of leg uit'-lijst komt.

### **1.4 Samenstelling expertgroep**

Voor de expertgroep zijn personen uitgenodigd die vanuit hun persoonlijke expertise of werkzaamheden bij een bepaalde organisatie direct of indirect betrokken zijn bij de standaard. Daarnaast is een onafhankelijke voorzitter aangesteld om de expertgroep te leiden en als verantwoordelijke op te treden voor het uiteindelijke expertadvies.

Als voorzitter is opgetreden Wil Janssen, manager networked enterprises bij Novay. Daar doet hij onderzoek naar diensteninnovaties in netwerken van organisaties, o.a. in de creatieve en financiële sector. De expertgroep is in opdracht van het Forum Standaardisatie begeleid door Matthijs Punter, adviseur standaarden en interoperabiliteit bij TNO.

Aan de expertgroep hebben deelgenomen:

- Marijke Abrahamse, medewerker Bureau Forum Standaardisatie met de financiële sector als aandachtsgebied, toevoerder bij de sessie.
- Pieter van Andel, business consultant bij Enigma Payments Consulting.
- Frans van Beers, Nederlandse Vereniging van Banken, indiener.
- Sharda Biere, Gemeente Den Haag
- Ben de Boer, projectmanager SEPA, Belastingdienst
- Stephan Haas, bedrijfscoördinator Betalingsverkeer, Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- André den Hollander, manager geldverkeer, UWV
- Michael Knetsch, ABN-AMRO, namens de Interbancaire Werkgroep Standaarden.
- Pieter-Bas Kroes, beleidsmedewerker financiële markten, Ministerie van Financiën
- John Nagel, consultant bij softwareleverancier APRO.
- Peter Scheilen, projectleider SEPA, Gemeente Den Haag
- Friso Spinhoven, programma manager SEPA Rijksoverheid, Ministerie van Financiën

- Erik Tromp, projectleider SEPA, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
- Cor Verschoor, consultant bij Capgemini
- Peewee van Voorthuysen, domeinarchitect bij het Ministerie voor Infrastructuur en Milieu.
- Marcel van Wijk, business consultant payments bij Capgemini.

Daarnaast is door een aantal mensen voorafgaand aan de expertgroepbijeenkomst een inhoudelijke bijdrage geleverd door het individueel scoren op basis van een vragenlijst (zie paragraaf 1.2) of door het geven van een reactie in algemene zin over de opname van de SEPA-standaarden.

- Marion van der Grijspaarde, adviseur betalingsverkeer, Ministerie van Justitie, Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB).
- Bart Ratgers, consultant bij QNH.
- Halbe van Santen, accountmanager bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).
- Jantine van der Weerd, business consultant zakelijke dienstverlening, TNO.
- Peter Zuiddam, projectleider SEPA bij de Gemeente Rotterdam.

Hun bijdrage is meegenomen in de discussie in de expertgroep.

## **1.5 Toelichting SEPA-standaarden**

### *1.5.1 Het concept SEPA*

SEPA staat voor 'Single Euro Payments Area'. Het doel hiervan is te komen tot een geïntegreerde markt voor betalingsverkeer (in Euro), waardoor het niet meer uitmaakt of een betaling wordt verricht binnen de grenzen van een land van de EU of grensoverschrijdend. Het moet daarmee makkelijker worden gebruik te maken van de diensten van een bank in een ander land in Europees land<sup>4</sup> voor het afwickelen van nationaal en internationaal betalingsverkeer.

De introductie van SEPA omvat twee hoofdcomponenten:

- De Europese Unie heeft wetgeving op het gebied van betaaldiensten (Richtlijn Betaaldiensten; 2007/64/EG) en werkt aan wetgeving m.b.t. het stopzetten van bestaande nationale girale overboekings- en incassoproducten in 2013 en/of 2014.
- De introductie van standaarden om interoperabiliteit tussen de betaalsystemen van banken, overheden en bedrijven in verschillende landen mogelijk te maken.

Binnen Nederland vindt afstemming over de introductie van SEPA plaats in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) en de Afstemgroep SEPA Nederland (ASN).

---

<sup>4</sup> De 27 EU lidstaten, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen, Zwitserland en Monaco.





*Figuur: officiële logo voor SEPA*

### 1.5.2 De SEPA-standaarden

Om SEPA als concept te kunnen invoeren is het nodig afspraken te maken over de semantiek van het betalingsverkeer. Ook is het nodig afspraken te maken over betaalprocessen, die (minimaal) moeten voldoen aan de relevante Europese wetgeving op dat terrein. Door de European Payments Council (een organisatie van de Europese bancaire sector gericht op de introductie van SEPA) worden hiertoe standaarden ontwikkeld.

Voor de verschillende aspecten van het betalingsverkeer zijn verschillende standaarden nodig. Er zijn daarom meerdere SEPA-standaarden. Voor de lijst voor 'pas toe of leg uit' zijn de twee standaarden aangemeld die het meest relevant zijn voor overheden (en bedrijven):

- **SEPA Credit Transfer Scheme Rulebook, versie 4.1**<sup>5</sup> (afgekort: SCT). Deze standaard heeft betrekking op overboekingen.
- **SEPA Core Direct Debit Scheme Rulebook, versie 4.1**<sup>6</sup> (afgekort: SDD). Deze standaard heeft betrekking op het uitvoeren van incasso's.

Daarnaast zijn er standaarden (in ontwikkeling) voor o.a. SEPA B2B Direct Debit scheme (Europese incasso tussen bedrijven onderling), SEPA cards (betaalpassen) en mobiele betalingen. Deze zijn echter niet aangemeld, omdat het gebruik hiervan zich (vooralsnog) beperkt tot specifieke niches binnen de overheid, als standaard nog onvoldoende zijn uitgekristalliseerd of niet direct relevant zijn voor de overheid in het kader van gegevensuitwisseling. Binnen de overheid zou de B2B Direct Debit-standaard relevant kunnen zijn voor o.a. de Belastingdienst en de Rijksdienst voor het wegverkeer.

*Als er in dit expertadvies over 'SEPA-standaarden' wordt gesproken dan worden hiermee SCT en SDD Rulebook standaard bedoeld.*

Op dit moment zijn er nieuwere versies van SCT en SDD beschikbaar (versie 5.0), welke vanaf november 2011 verplicht wordt gesteld door de European Payments Council (EPC). De expertgroep is van mening dat het releaseschema van de EPC gevolgd moet worden en dat de thans door de EPC verplichte versie (4.1) opgenomen moet worden op de lijst. Nieuwere versies kunnen via de meldingsprocedure van het Forum Standaardisatie t.z.t. worden ingediend en daarna opgenomen op de lijst.

<sup>5</sup> EPC, [http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa\\_credit\\_transfer](http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_credit_transfer)

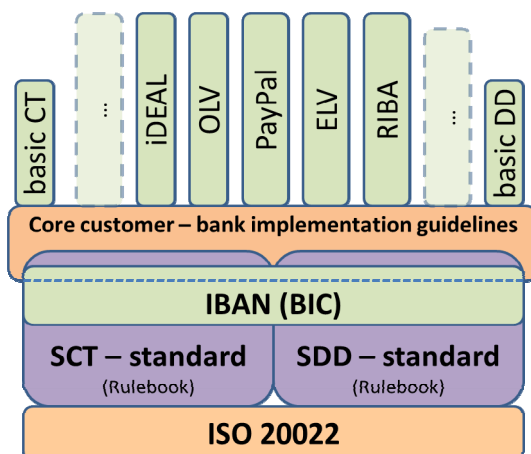
<sup>6</sup> EPC, [http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa\\_direct\\_debit\\_%28sdd%29](http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_direct_debit_%28sdd%29)

## 1.6 Relatie met andere open/gangbare standaarden

SCT en SDD vormen de basis voor een groot aantal verschillende betaalsystemen en –diensten. Deze kunnen per land en per bank verschillen, maar hebben dankzij SCT en SDD een gemeenschappelijke basis. Om te koppelen zijn er berichten (XML) en technische afspraken nodig die daarmee dus ook per bank kunnen verschillen. Via de zogeheten ‘core customer-bank implementation guidelines’ worden adviezen gegeven hoe e.e.a. opgebouwd zou kunnen worden.

Binnen SCT en SDD wordt verwezen naar IBAN (en BIC) als internationale standaard voor rekeningnummers en bankcodes. Daarnaast wordt verwezen naar ISO 20022 als standaard voor berichtuitwisseling in het financiële domein. Beide standaarden worden naar verwachting in de toekomst wettelijk verplicht (gegeven de thans voorliggende conceptregelgeving van de Europese Commissie). Op basis van het criterium dat wettelijk verplichte standaarden niet (additioneel) op de lijst voor ‘pas toe of leg uit’ opgenomen kunnen worden, zijn deze buiten beschouwing gelaten.

Onderstaand figuur geeft de relatie tussen de diverse standaarden weer.



*Figuur: relatie tussen de diverse standaarden (bron: NVB)*

Op dit moment worden er naast SEPA nog andere systemen gebruikt voor het betalingsverkeer. Een voorbeeld is het aanleveren van ‘Clieop’-bestanden voor het uitvoeren van incasso’s en verzamelbetalingen.

Binnen Nederland zijn er functionele relaties met EBF (Elektronisch Bestellen en Factureren) en het eFactuur-model. Er zijn op het niveau van de standaarden echter geen onderlinge technische afhankelijkheden.

## **1.7 Leeswijzer**

In hoofdstuk 2 wordt beschreven in welke gevallen de SEPA-standaarden functioneel gezien gebruikt moet worden (functioneel toepassingsgebied) en door welke organisaties deze gebruikt zouden moeten worden (organisatorisch werkingsgebied).

Om te bepalen of de SEPA-standaarden opgenomen moet worden op de lijst met open standaarden zijn deze getoetst aan een viertal door het College Standaardisatie vastgestelde criteria. In hoofdstuk 3 staat het resultaat van deze toetsing. Hoofdstuk 4 bevat een samenvatting van de toetsresultaten op hoofdlijnen en het advies van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie.

## 2 Toepassings- en werkingsgebied

Van overheidsorganisaties wordt verwacht dat zij de lijst met open standaarden hanteren volgens het "pas toe of leg uit"-regime. Afhankelijk van de aan te schaffen functionaliteit zal bepaald moeten worden welke koppelvlakken geïmplementeerd moeten worden, en welke standaarden uit de lijst hiervoor ingezet dienen te worden. Om dit te kunnen doen heeft de expertgroep gekeken in welke gevallen de SEPA-standaarden functioneel gezien gebruikt moeten worden (functioneel toepassingsgebied) en door welke organisaties deze gebruikt zouden moeten worden (organisatorisch werkingsgebied).

### 2.1 Functioneel toepassingsgebied

De twee aangemelde standaarden beschrijven de semantiek en bedrijfsregels voor respectievelijk overboekingen (SCT) en incasso's (SDD).

Het is belangrijk dat deze semantiek en bedrijfsregels in de gehele betalingsketen zijn doorgevoerd. Alle systemen die betrokken zijn bij de verwerking van betalingen zouden daarom moeten voldoen aan deze standaarden. Daarbij gaat het om alle credit transfer (overboeking) of direct debit (incasso) gerelateerde ICT-producten.

De toepassing van SEPA beperkt zich tot betalingen in Euro, binnen de SEPA landen.<sup>7</sup> Dit omvat onder meer ook betalingen in Euro naar niet-Eurolanden (zoals het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland, Denemarken of Zweden).

Als functioneel toepassingsgebied wordt daarom voorgesteld:

***Toepassingen betrokken bij giraal betalingsverkeer in Euro binnen de SEPA landen (inclusief binnenlands betalingsverkeer).***

### 2.2 Organisatorisch werkingsgebied

De expertgroep adviseert om het organisatorisch werkingsgebied van de SEPA-standaarden overeen te laten komen met het werkingsgebied, waarop het 'pas toe of leg uit' principe van toepassing is, te weten:

***Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector<sup>8</sup>.***

Immers: betalingsverkeer beperkt zich niet tot een bepaald gedeelte van de overheid.

---

<sup>7</sup> De lijst met SEPA landen is te vinden op <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/documents/EPC409-09%20SEPA%20Countries%20v1.8.pdf>

<sup>8</sup> Zoals vastgelegd in het actieplan "Nederland Open in Verbinding" [3].

## 3 Toetsing van standaard aan criteria

Om te bepalen of de SEPA-standaarden opgenomen moet worden op de lijst met open standaarden zijn deze getoetst aan een aantal criteria. Deze criteria staan beschreven in het rapport, "*Open standaarden, het proces om te komen tot een lijst met open standaarden*" [3] en staan op de website [www.open-standaarden.nl](http://www.open-standaarden.nl). Het resultaat van de toetsing zal in dit hoofdstuk per criterium beschreven worden. Voor de volledigheid is tevens de definitie van elk criterium opgenomen (*cursief*).

### 3.1 Openheid

#### 3.1.1 Goedkeuring en handhaving

*De standaard is goedgekeurd en zal worden gehandhaafd door een non-profit organisatie.*

De SEPA-standaarden worden ontwikkeld door de European Payments Council (EPC). Dit is een non-profit organisatie, welke opgericht is vanuit de Europese bancaire sector. Hoewel de oprichters/deelnemers<sup>9</sup> dus commerciële (en doorgaans: 'for-profit') organisaties zijn, is de standaardisatie-organisatie dat niet.

*De lopende ontwikkeling gebeurt op basis van een open besluitvormingsprocedure die toegankelijk is voor alle belanghebbende partijen (consensus of meerderheidsbeschikking enz.).*

De standaarden worden ontwikkeld door een 'Scheme management committee' (SMC) en diverse werkgroepen. De commissie bestaat uit een twaalfstal leden. Negen van deze leden worden voorgedragen vanuit de bancaire sector, een drietal leden is onafhankelijk. De voorzitter moet altijd een onafhankelijk lid zijn.

De SMC stelt de standaarden vast, houdt bij welke partijen deelnemer zijn in gegevensuitwisseling op basis van SEPA (Scheme Participants) en heeft een rol bij het oplossen van problemen in het gebruik van de standaarden waar partijen onderling niet uit komen (verschillende interpretaties, mochten die aan de orde zijn). De uiteindelijke besluitvorming vindt plaats in de 'EPC Plenary', een vergadering van deelnemende banken in de EPC.

Hoewel het primaat hierdoor bij banken ligt, is inbreng van derde organisaties wel degelijk mogelijk. Het staat iedereen vrij om voorstellen tot wijziging in te dienen. Het proces hiervoor is uitgebreid beschreven in de standaard; ook wordt transparant gemaakt hoe met specifieke wijzigingsvoorstellen wordt omgegaan.

Om de inbreng van de omgeving te institutionaliseren is door de EPC een 'Customer Stakeholder Forum' in het leven geroepen, waarin overlegd wordt met derde organisaties. Ook vindt er een publieke consultatie

---

<sup>9</sup> Een lijst met deelnemers is te vinden op:  
[http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=epc\\_members](http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=epc_members)

plaats van de concept-besluiten. Tenslotte is de Europese Centrale Bank (ECB) toevoerder in het gehele proces.

De breedte van de afwegingen is daarmee groot en commerciële prikkels van individuele banken worden hierdoor gedempt. Vanuit de EPC is er bovendien het besef dat het succes van de standaard staat of valt bij de adoptie ervan. In Europees verband is er daarom een 'SEPA Council' waarin verschillende organisaties vertegenwoordigd zijn en waarin overlegd wordt over de adoptie van SEPA. De SEPA Council staat onder gedeeld voorzitterschap van de ECB en de Europese Commissie<sup>10</sup>.

Binnen Nederland vindt er afstemming plaats in de 'Afstemgroep SEPA Nederland' (ASN), een onderdeel van het 'Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer' (MOB). Het MOB staat onder voorzitterschap van De Nederlandsche Bank (DNB). Hierin vindt afstemming plaats tussen diverse maatschappelijke organisaties over respectievelijk betalingsverkeer in het algemeen (MOB) en SEPA in het bijzonder (ASN).

De conclusie van de expertgroep is dat er voldoende openheid van het besluitvormingsproces is, ondanks het feit dat de uiteindelijke besluitvorming in de "gesloten" EPC plaatsvindt. Via de verschillende groepen binnen en rondom de EPC zijn de verschillende belangen voldoende vertegenwoordigd. Daarnaast is het krachtenveld dusdanig georganiseerd dat deze belangen voldoende doorklinken in de uiteindelijke besluitvorming.

Tegelijkertijd is de expertgroep wel van mening dat de betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse overheid, anders dan via de banken, sterker zou kunnen zijn. Dit zou kunnen via een afvaardiging van de Nederlandse overheid in het Stakeholder Forum of door het voordragen van een Nederlands onafhankelijk lid in het Schema Management Committee. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie hierin een initiërende rol te vervullen.

### 3.1.2 Beschikbaarheid

*De standaard is gepubliceerd en over het specificatiedocument van de standaard kan vrijelijk worden beschikt of het is te verkrijgen tegen een nominale bijdrage. Het moet voor een ieder mogelijk zijn om het te kopiëren, beschikbaar te stellen en te gebruiken om niet of tegen een nominale prijs.*

De standaarden zijn gratis te downloaden via de EPC-website. De benodigde specificaties van de gerelateerde standaarden zijn tegen nominale kosten aan te schaffen via de ISO-website:

- ISO20022 kost (in totaal voor alle onderdelen) CHF 686 (ca. € 522)
- IBAN - ISO 13616-1:2007 kost CHF 58 (ca. € 44)
- BIC - ISO 9362 kost CHF 50 (ca. € 38)

Opgemerkt moet worden dat niet iedereen deze standaarden nodig heeft voor het implementeren van SEPA. In veel gevallen wordt gebruik

---

<sup>10</sup> Zie: <http://www.ecb.int/press/pr/date/2010/html/pr100607.en.html>

gemaakt van afgeleide standaarden (specifiek voor een bank/betaalsysteem).

### 3.1.3 *Intellectueel eigendom*

*Het intellectuele eigendom – met betrekking tot mogelijk aanwezige patenten – van (delen) van de standaard is onherroepelijk ter beschikking gesteld op een "royalty-free" basis.*

De standaard is volledig vrij beschikbaar. Er gelden voor zover bekend geen patenten.

### 3.1.4 *Hergebruik*

*Er zijn geen beperkingen omtrent het hergebruik van de standaard.*

De standaard kan door iedereen worden toegepast in software, diensten, etc. Hiervoor zijn geen beperkingen.

Wel is er een juridische beperking ten aanzien van het daadwerkelijk gebruik in de praktijk van de standaard voor *betaaldiensten*: de EU-richtlijn Betaaldiensten stelt eisen aan aanbieders van betaaldiensten. Deze eisen hebben betrekking op de vereiste vergunningen, toezicht door de centrale bank, etc. Deze wettelijke verplichting is ook doorgevoerd in de standaard: enkel betaaldiensten die zijn toegestaan op basis van de richtlijn mogen gebruik maken van SEPA en kunnen zich aanmelden als 'scheme participant'. SCT en SDD staan toepassing in betaaldiensten die buiten de kaders van de wet vallen niet toe; de expertgroep kan zich hierin vinden.

## **3.2 Bruikbaarheid**

### 3.2.1 *Volwassenheid*

*De standaard is voldoende uitgekristalliseerd.*

De SEPA-standaarden zijn inmiddels al enkele jaren oud (huidige versies dateren uit 2008/2009). Periodiek (jaarlijks) vinden er wijzigingen plaats, maar de basis is constant.

De verwachting is dat toekomstige wetgeving ook wijzigingen tot gevolg zal hebben. Zo is ISO20022 nu een *aanbevolen* (en daarmee: de facto) standaard in SCT en SDD, maar wordt deze door EU-regelgeving een *verplichte* standaard. Het kan niet anders (gezien de reikwijdte van EU-regelgeving op de actoren in EPC-verband) dat de standaard hierop wordt aangepast.

Desalniettemin concludeert de expertgroep dat de standaard voldoende is uitgekristalliseerd. Het is niet de verwachting dat voorziene aanpassingen zullen leiden tot een fundamenteel andere standaard en/of een fundamenteel ander implementatie-/migratiepad.

*De verdere ontwikkeling en het onderhoud van de standaard zijn verzekerd.*

Via de EPC zijn ontwikkeling en onderhoud van de standaard in voldoende mate verzekerd. Er is een jaarlijks releaseschema en een stabiele onderliggende organisatie.

*Er is een methode waarmee conformiteit aan de standaard kan worden bepaald.*

De conformiteit aan de standaard heeft twee aspecten:

- conformiteit ten aanzien van de semantiek en bedrijfsregels uit SCT en SDD
- conformiteit ten aanzien van de uitgewisselde XML-berichten met de bank, die daarvan zijn afgeleid

Voor het eerste aspect dienen de rulebooks (de standaard zelf) als functionele specificatie en bieden daarmee een basis voor validatie. Hoewel er geen vastgestelde auditingtoets is, kan door middel van (bijvoorbeeld) EDP-auditing hieraan getoetst worden. Bij conflicten of onduidelijkheden kan het EPC Scheme Management Committee bovendien uitsluitsel geven.

In de praktijk hebben implementatie-partijen met name met het tweede aspect te maken. Daarbij gaat het om de uitwerking van SCT en SDD in technische afspraken. Het lastige hierbij is dat deze uitwerking per bank kan verschillen. De keuze hiervoor is begrijpelijk (de dienstverlening verschilt immers per land en betaalsysteem), maar kan leiden tot risico's en onduidelijkheden in de implementatie.

Een basale technische validatiemogelijkheid aan de hand van een XML Schema (XSD) wordt door de meeste banken geboden. Vaak zijn daarnaast nog veel extra testen nodig om te controleren dat niet alleen de syntax maar ook de semantiek en gekoppelde bedrijfsregels voldoen aan de standaarden.

Hoewel de middelen dus aanwezig zijn, acht de expertgroep het wenselijk deze middelen meer te stroomlijnen om een grootschalige overgang (binnen de overheid) naar de SEPA-standaarden te vergemakkelijken. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie een oproep te doen richting de bancaire sector om te komen tot een meer afgestemde set aan middelen en procedures om de conformiteit te testen.

Door de deelnemers in de expertgroep wordt ondermeer het feit genoemd dat banken zeer verschillend omgaan met het koppelen en testen van hun op SEPA-gebaseerde XML-koppelvlak. Meer eenduidigheid is gewenst, zowel voor wat betreft de vormgeving van het koppelvlak als de manier van koppelen en testen.

*Er is voldoende praktijkervaring met het gebruik van de standaard.*

Binnen de Nederlandse overheid zijn diverse organisaties op dit moment bezig met een migratie naar de SEPA-standaarden.



Met het gebruik van de SCT is er praktijkervaring met het end-to-end verwerken van betalingen in de keten. Er is nog geen praktijkervaring met SDD in het Nederlandse publieke domein. Ten aanzien van dit laatste loopt op dit moment een pilot met de Gemeente Den Haag. Deze pilot moet meer zicht geven op het werken met SDD in het dagelijkse gebruik. Deze pilot loopt nog tot medio 2011.

Buiten de Nederlandse overheid is de ervaring breder. Daarbij moet gedacht worden aan het bedrijfsleven, maar ook aan andere Europese landen. Binnen de Europese Unie is met name België een koploper bij de adoptie van SEPA. Om een indruk te geven: medio 2010 werd ca. 40% van alle overschrijvingen in België al verwerkt op basis van SCT.<sup>11</sup>

Volgens de expertgroep is er hiermee voldoende praktijkervaring om de standaard op te nemen op de lijst.

Hoewel het opdoen van verdere praktijkervaring in het dagelijkse gebruik van SDD in Nederland wenselijk is, is het niet wenselijk hier op te wachten. Immers: via wetgeving komen er harde einddata voor de huidige nationale systemen. Ondanks dat het gebruik van de SEPA-standaarden daardoor niet direct hoeft te beginnen, moeten systemen in de komende jaren al wel aangepast worden om deze deadlines te halen.

Er zou indien nodig gewacht kunnen worden met de toepassing van (met name) SDD in de praktijk totdat de eventuele kinderziektes in het dagelijkse werkproces zijn overwonnen. Via het 'pas toe of leg uit' principe is hier coulance mogelijk. Bijvoorbeeld door systemen al wel voor te bereiden voor SDD, maar in de praktijk voor het operationele proces tijdelijk nog traditionele incasso's te gebruiken.

*Er is nu en in de toekomst voldoende ondersteuning door (meerdere) marktpartijen voor de standaard.*

Er is voldoende ondersteuning door meerdere marktpartijen voor het leveren van softwareproducten en dienstverlening rondom SEPA. Wel geldt ook voor deze partijen het aspect van de nog beperkte praktijkervaring, met name in het MKB, zoals geconstateerd in het vorige punt.

De verwachting is dat de ondersteuning een stroomversnelling krijgt door de geplande einddatum van nationale systemen via de aanstaande Europese regelgeving.

Alle Nederlandse banken en nagenoeg alle Europese banken ondersteunen SEPA.

*De verwachting van het toekomstig gebruik van de standaard is positief.*

Er is bij de expertgroep geen enkele twijfel over het feit dat de SEPA-standaarden uiteindelijk de defacto standaard worden voor het uitvoeren van bancaire transacties.

---

<sup>11</sup> Bron: 3e voortgangsrapportage Nationale Bank van België

### 3.2.2 Functionaliteit

*De standaard voldoet aan de functionele eisen die aan de werking van de standaard gesteld worden binnen het voorgestelde toepassingsgebied.*

De SEPA-standaarden zijn het resultaat van een lang standaardisatieproces. Daarnaast is er een sterke relatie met de invulling van wettelijke vereisten (o.a. Richtlijn Betaaldiensten).

Hierdoor voldoen de standaarden aan de eisen die hieraan gesteld mogen worden.

### 3.2.3 Standaarden

*Zijn er concurrerende standaarden? Zo ja, welke en door wie worden die gebruikt? Wat zijn de voor- en nadelen van deze standaard ten opzichte van concurrerende standaarden?*

Op dit moment zijn de nationale standaarden nog 'concurrenten' van SEPA. In Nederland gaat het dan om o.a. Clieop en BTL. Voordeel van deze standaarden is de ruime ervaring die hier in de afgelopen decennia mee is opgedaan.

Nadeel is echter dat er geen uniforme implementatie van de standaarden is. Vooral de techniek is gestandaardiseerd; de semantiek en bedrijfsregels echter niet. Per bank zijn er grote verschillen, bijvoorbeeld over de ontvangen retourinformatie bij fouten. Bovendien werken de standaarden vaak met verouderde technologie (geen XML).

SEPA-standaarden introduceren nieuwe technologie met meer flexibiliteit en zorgen voor meer eenduidigheid in de semantiek en bedrijfsregels.

Op basis van de verwachte Europese regelgeving wordt het gebruik van de bestaande nationale standaarden in 2013 en/of 2014 beëindigd, omdat daarmee niet aan de regelgeving voldaan kan worden.

## 3.3 Potentieel

### 3.3.1 Leveranciersafhankelijkheid

*Het opnemen van de standaard op de lijst draagt bij aan het vergroten van de leveranciersafhankelijkheid.*

De standaard draagt sterk bij aan leveranciersafhankelijkheid – en dan met name de keuze voor de aanbieder van betaaldiensten. Immers: door de SEPA-standaarden kan in beginsel gemakkelijk worden aangesloten bij de betaalinstructuur van willekeurig welke aanbieder van betaaldiensten in Europa, alhoewel er variaties zijn in de bank- en landspecifieke invulling van het gebruik van het XML-formaat.

Dit biedt belangrijke voordelen voor overheden:

- Er kan in aanbestedingen gemakkelijker gekozen worden voor een buitenlandse bank, wat wellicht leidt tot lagere kosten of betere voorwaarden.
- Het wordt gemakkelijker om betalingen te verwerken van- en naar burgers en bedrijven in andere landen in Europa. Zo zijn er bijvoorbeeld meer garanties voor een grensoverschrijdende incasso. Dit is belangrijk voor overheden die bijvoorbeeld uitkeringen verstrekken aan Nederlanders in het buitenland of aan bedrijven die vanuit het buitenland in Nederland belasting moeten betalen.

Wel zou er een probleem kunnen optreden wanneer een bank *niet* kiest voor het ondersteunen van de SEPA-standaarden, deze zijn immers niet wettelijk verplicht. Dit lijkt echter vooral een theoretische discussie:

- Alle grote Europese banken ondersteunen SEPA.
- Bij de totstandkoming van de thans voorliggende conceptregelgeving van de Europese Commissie worden de meest basale onderdelen uit de SEPA-standaarden verplicht.
- Wet- en regelgeving garandeert dat betaaldiensten mogelijk zijn tussen alle banken. Het risico van een betaling via een 'SEPA-bank' aan 'non-SEPA-bank' is daarmee weggenomen.

Door de SEPA-standaarden op te nemen op de lijst met open standaarden kan de adoptie worden versneld. Dit maakt het mogelijk om de opties m.b.t. leveranciersafhankelijkheid t.a.v. banken eerder te benutten.

Opname van de SEPA-standaarden draagt niet specifiek bij aan de vergroting van de leveranciersafhankelijkheid van ICT-leveranciers.

### 3.3.2 Interoperabiliteit

*Het opnemen van de standaard op de lijst draagt bij aan het vergroten van de interoperabiliteit.*

Introductie van de Europese markt voor betaaldiensten leidt onherroepelijk tot grote interoperabiliteitsproblemen. Immers: veel meer systemen moeten met elkaar verbonden worden. Dit vereist afspraken, vastgelegd in de SEPA-standaarden, die daarmee die interoperabiliteitsproblemen kunnen oplossen.

Door de wettelijke verplichting krijgen alle organisaties die geautomatiseerd betalings- en incasso-opdrachten aanleveren aan hun bank hiermee te maken; veel systemen en processen zullen moeten worden aangepast.

Opname op de lijst kan de adoptie van de SEPA-standaarden versnellen, doordat het de implementatie ervan in nieuwe systemen (of bestaande, bij grote migratietrajecten) verplicht. Bij de afschaffing van bestaande nationale systemen vereenvoudigt dit dan de overgang.

De expertgroep is daarom van mening dat ook vanuit interoperabiliteitsoogpunt het zinvol is de standaard op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit'.

## **3.4 Impact**

### *3.4.1 Bedrijfsvoering*

*Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van de bedrijfsvoering?*

Introductie van SEPA omhelst wezenlijke risico's voor de bedrijfsvoering. Er worden immers andere eisen gesteld aan de uitwisseling met de bank en – daardoor – aan de interne administratie en processen. Het niet voldoen aan de eisen kan leiden tot storingen in het betalingsverkeer, met alle financiële gevolgen en politieke risico's van dien (innen belasting, uitbetalen uitkeringen en toeslagen, etc.).

Deze risico's kunnen verkleind worden door tijdig een migratie te starten en door vroegtijdig maatregelen te nemen die deze migratie kunnen vereenvoudigen. Het op tijd inbouwen van de SEPA-standaarden in software is hier een onderdeel van. Dit wordt beoogd door het opnemen van de SEPA-standaarden op de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Daarnaast is het wezenlijk om door het delen van 'best practices' de ervaring van anderen benut worden in het verlagen van deze risico's.

*Brengt de toepassing van de standaard positieve effecten met zich mee op het gebied van de bedrijfsvoering?*

Zowel SCT als SDD stellen nieuwe eisen aan de opbouw van de administratie en bijbehorende administratieve processen. Met name SDD vraagt meer van de administratie dan de huidige binnenlandse incasso. Het gaat dan met name om de zogeheten 'mandaatregistratie': de registratie van incassoverplichtingen tussen een bedrijf en zijn klanten. Deze is nu niet verplicht, maar wordt dit wel bij toepassing van SDD.

Hoewel e.e.a. dus meer inspanningen vereist, heeft dit ook wel degelijk voordelen. De expertgroep noemt onder andere de verhoogde kwaliteit van informatie, bijvoorbeeld bij foutieve incasso's of overboekingen. Er is dan sneller duidelijk waar de fout zit en op welke manier daarmee omgegaan kan worden.

### *3.4.2 Informatievoorziening*

*Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van de informatievoorziening?*

Er zijn geen specifieke risico's ten aanzien van de informatievoorziening.

*Brengt de toepassing van de standaard positieve effecten met zich mee op het gebied van de informatievoorziening?*

Er zijn geen specifieke voordelen op het gebied van de informatievoorziening.

### 3.4.3 Technologische risico's

*Brengt de toepassing van de standaard technologische risico's met zich mee?*

Er zijn nog flinke investeringen nodig om op alle schakels in de keten de benodigde verwerkingscapaciteit te realiseren. Dit vormt op dit moment een risico bij een grootscheepse migratie.

Een geleidelijke migratie in de komende jaren is het gewenste pad om in deze investeringen te voorzien.

*Brengt de toepassing van de standaard positieve technologische effecten met zich mee?*

Er zijn geen specifieke technologische effecten. Een neveneffect van de introductie van de SEPA-standaarden is het gebruik van XML voor de berichtuitwisseling met banken. Dit maakt het gemakkelijker om voor de berichtuitwisseling standaardtechnologie te gebruiken.

### 3.4.4 Beveiliging en privacy

*Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van beveiliging of privacy?*

Door de deelnemers van de expertgroep wordt het grensoverschrijdende karakter als risico genoemd. Immers: er kunnen nu betalingen worden verwerkt met banken in willekeurig welk Europees land. De communicatie met sommige van deze banken in geval van fouten of fraude is uiteraard complexer (denk alleen al aan het taalprobleem). Dit is echter geen specifiek aspect van de standaard, maar een breder fenomeen rond mondialisering van het betalingsverkeer.

Om dit te kunnen ondervangen bevatten SCT en SDD meer waarborgen voor het juiste verloop van de transactie. Hoewel dit meer complexiteit oplevert in vergelijking met de huidige binnenlandse systemen, is dit juist bedoeld om deze risico's te ondervangen.

*Brengt de toepassing van de standaard positieve technologische effecten met zich mee op het gebied van de beveiliging en privacy?*

SDD maakt uitgebreider digitaal mandatenbeheer (e-mandate) mogelijk. Dit verhoogt de betrouwbaarheid en veiligheid van incasso's.

### 3.4.5 Migratie

#### *Kan er gemakkelijk naar de standaard worden gemigreerd?*

De ervaring van diverse expertgroepleden is dat de migratie naar de SEPA-standaarden veel inspanningen vereist, op zowel technisch als procesmatig gebied: er zijn afspraken nodig met banken, systemen moeten worden aangepast en in veel gevallen moeten interne administratieve processen worden aangepast. De impact gaat in veel gevallen daardoor verder dan het financiële pakket alleen: ook CRM-software of ERP-pakketten moeten mogelijk aangepast worden. Daarbij is veel zorg nodig voor het end-to-end testen van deze gehele keten en (in sommige gevallen) het informeren van klanten. Dit is veel werk en kan erg kostbaar zijn.

In de expertgroep is het voorbeeld aan de orde gekomen van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze dienst kent zeer grote aantallen betalingsopdrachten en incasso's per maand voor o.a. de uitvoering van de Wet Studiefinanciering. Hierbij zijn vele systemen betrokken. De dienst geeft aan dat vooral duidelijkheid gewenst is:

- over de toe te passen standaarden
- over de einddatum voor bestaande nationale systemen

Met deze duidelijkheid kan de migratie naar de SEPA-standaarden hand in hand gaan met reeds geplande vernieuwingen en aanpassingen. Opname van de SEPA-standaarden op de lijst met open standaarden biedt deze duidelijkheid en verplicht de implementatie bij vernieuwing of (grootschalige) aanpassing van systemen; dit vereenvoudigt de migratie.

Wel zijn er nog veel operationele afstemmingspunten met de banken tijdens een dergelijke migratie. Deze hebben betrekking op de toe te passen techniek, processen en het informeren van klanten. De expertgroep is van mening dat hierin verbetering mogelijk is.

Er ligt een duidelijke taak voor de Afstemgroep SEPA Nederland (ASN) om in de komende jaren deze operationele aspecten te verbeteren en ervaringen te delen. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie bij opname van de SEPA-standaarden dit platform hiertoe op te roepen.

## 4 Advies aan Forum en College

### 4.1 Samenvatting van de toetsingscriteria

Samengevat is het oordeel op de toetsingscriteria als volgt:

#### – *Openheid*

De standaard voldoet in voldoende mate aan de criteria voor openheid. De standaard is vrij beschikbaar. Via de European Payments Council is het beheer goed geborgd. Via het uitgebreid gedocumenteerde beheerproces, het Scheme Management Committee, het Customer Stakeholder Forum en de omliggende Europese en nationale fora is de inbreng van alle belanghebbenden voldoende gewaarborgd, ondanks het feit dat de EPC als zodanig niet open is.

Wel adviseert de expertgroep het Forum Standaardisatie een initiële rol te nemen om de Nederlandse inbreng te verbeteren, bijvoorbeeld door het afvaardigen van een persoon vanuit de Nederlandse overheid als onafhankelijk lid in het Scheme Management Committee of door deel te nemen in het Customer Stakeholder Forum.

#### – *Bruikbaarheid*

De standaarden voldoen aan de criteria van bruikbaarheid. De standaarden voldoen aan de Europese eisen voor een betaalmarkt zonder grenzen en er zijn voordelen ten opzichte van bestaande binnenlandse standaarden.

Wel verschillen de procedures om de conformiteit aan de standaard te testen per bank. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie daarom een aanbeveling te doen richting de bancaire sector om te komen tot een meer afgestemde set aan middelen en procedures om de conformiteit te testen.

In tegenstelling tot andere landen en het bedrijfsleven is de ervaring met SCT en (vooral) SDD bij de Nederlandse overheid nog beperkt. De expertgroep is van mening dat het principe van 'pas toe of leg uit' voldoende flexibiliteit biedt om hier mee om te gaan. Bovendien is de (te) beperkte adoptie juist de aanleiding om de standaard via het principe van 'pas toe of leg uit' een stimulans te geven. Deze stimulans is nodig om – op het moment van de wettelijk verplichte afschaffing van nationale systemen in 2013/2014 – de overgang naar de SEPA-standaarden te vereenvoudigen. De beperkte beschikbaarheid van en ervaring met de SDD is evenwel een aandachtspunt voor wat betreft het pas toe of leg uit-principe (er kunnen redenen zijn om tijdelijk nog oude systemen toe te passen en software enkel voor te bereiden op SDD).

#### – *Potentieel*

De SEPA-standaarden zorgen voor een verminderde afhankelijkheid van specifieke banken bij de afhandeling van het betalingsverkeer. Overheden kunnen door de SEPA-standaarden in principe kiezen voor iedere willekeurige bank in Europa voor het afhandelen van het betalingsverkeer.

Deze keuzemogelijkheid wordt mogelijk gemaakt via (aanstaande) Europese wetgeving die het gebruik van nationale systemen beëindigt.

Dit zorgt voor een groot afstemmings-/interoperabiliteitsprobleem: er zijn immers afspraken nodig om de uitwisseling met al deze banken mogelijk te maken. De wetgeving stelt enkel beperkte juridische en technische kaders. De SEPA-standaarden geven hier nadere invulling in, maar zijn als zodanig niet wettelijk verplicht. Bovenop de SEPA-standaarden zijn bank- en betaalsysteem-specifieke aanvullingen mogelijk, zodat het de keuzevrijheid niet beperkt.

Opname op de lijst van de SEPA-standaarden maakt het slechten van de geschetste interoperabiliteitsbarrière gemakkelijker: door geleidelijk de SEPA-standaarden in te bouwen in de verschillende ICT-systemen kan op termijn gemakkelijker worden overgestapt naar betaalsystemen die voldoen aan deze nieuwe Europese wetgeving.

#### – *Impact*

De impact van de SEPA-standaarden op ICT en bedrijfsvoering is groot. Veel systemen en processen moeten worden aangepast. Bovendien zijn de risico's voor de bedrijfsvoering groot indien niet tijdig voldaan kan worden aan de aanstaande wettelijke vereisten bij afschaffing van nationale systemen. In de expertgroep is uitgebreid gesproken over de afweging tussen deze risico's en de doelen van de "pas toe of leg uit" lijst, namelijk vergroten van de interoperabiliteit en het verminderen van de afhankelijkheid van leveranciers.

Deze afweging leidt tot de conclusie dat een geleidelijke, maar gestructureerde adoptie van de SEPA-standaarden hier een positieve bijdrage aan levert. Tegelijk moeten initiatieven worden gestart om door de risico's van een migratie zo beperkt mogelijk te houden.

Op dat moment kunnen ook de vruchten geplukt worden, zoals rijkere transactie-informatie en een verbeterd mandatenbeheer bij incasso's.

## **4.2 Advies aan Forum en College**

Overheden moeten op afzienbare termijn (2013/2014) voldoen aan de aankomende wettelijke verplichtingen voor de interne markt voor betaaldiensten.

De SEPA-standaarden, die niet verplicht worden voorgeschreven in de regelgeving, zijn de voor de hand liggende standaarden hiervoor – er zijn geen reële alternatieven.

De standaarden scoren in voldoende mate aan de eisen voor de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Wel zou de betrokkenheid van de Nederlandse overheid bij de ontwikkeling van de standaard groter kunnen zijn. Ook is de implementatie van de SEPA-standaarden is complex en risicovol. Deze risico's nemen toe indien niet tijdig een migratietraject wordt gestart. Het stimuleren van de SEPA-standaarden via 'pas toe of leg uit' kan de adoptie mogelijk versnellen.

De expertgroep adviseert daarom de SEPA-standaarden op te nemen op de lijst voor 'pas toe of leg uit' en doet een aantal aanbevelingen.



#### 4.2.1 Advies ten aanzien van opname op de lijst

De expertgroep adviseert om op te nemen op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit':

- SEPA Credit Transfer Rulebook, versie 4.1 (overboekingen)
- SEPA Core Direct Debit Rulebook, versie 4.1 (incasso)

Met als toepassingsgebied:

*Toepassingen betrokken bij giraal betalingsverkeer in Euro binnen de SEPA landen (inclusief binnenlands betalingsverkeer).*

En als werkingsgebied:

*Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.*

Hierdoor wordt de implementatie van de SEPA-standaarden verplicht bij vernieuwing, vervanging of (grote) aanpassing van financiële applicaties en andere applicaties die betrokken zijn bij het betalingsverkeer. Dit maakt vervolgens een soepele overgang mogelijk van de bestaande nationale betalingssystemen naar systemen conform SEPA.

#### 4.2.2 Aanbevelingen

De expertgroep doet aan het Forum Standaardisatie een drietal aanbevelingen:

##### **Betrokkenheid van stakeholders**

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie een initiërende rol te vervullen bij het vergroten van de betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse overheid, anders dan via de banken, bij de ontwikkeling van de SEPA-standaard. Het advies is dit te doen via een afvaardiging van de Nederlandse overheid in het Stakeholder Forum of door het voordragen van een Nederlands onafhankelijk lid in het Scheme Management Committee.

##### **Conformiteitstoets**

De expertgroep vindt dat het makkelijker moet worden om te toetsen of een implementatie voldoet aan de eisen van de SEPA-standaarden en dan vooral de bank specifieke implementatie daarvan. De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie de Nederlandse Vereniging van Banken op te roepen om te komen tot een meer afgestemde set aan middelen en procedures om de conformiteit te testen, met name daar waar het het XML-koppelvlak met de bank betreft.

##### **Migratie**

Bij de migratie spelen veel zaken die verder gaan dan enkel de standaard en de techniek. Investerings in nieuwe platformen moeten op elkaar aansluiten. Ook zullen burgers/klanten in een aantal gevallen geïnformeerd moeten worden.

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie om de Afstemgroep SEPA Nederland op te roepen dergelijke operationele aspecten van de migratie te verbeteren en het delen van ervaringen te faciliteren.